

Елин Пелин

Изпуснатата дума

Доктор Харалампи, така го наричаха всички, както всяка вечер, игра до късно на карти с вечната си компания, прибра се в два часа през нощта и спа до десет сутринта.

Той се излежава дълго в кревата, стана бавно, облече сутришното си кадифено палто, влезе в кабинета си и седна да прегледа вестниците, които слугинята му оставяше все на едно и също място.

Доктор Харалампи беше отдавна надхвърлил петдесетте години и се приближаваше към шестдесетата, макар, че не бързаше, както той обичаше да се изразява. В последните десетина години неговият живот течеше по равна плоскост, ръководен от установените привычки, като на всеки стар ерген. От баща си наследи добро състояние и особени грижи за живота нямаше. Имаше кабинет, имаше и надпис пред вратата от кой до кой час приема, но клиенти нямаше и не се стараеше да има. Медицинската наука вече не го интересува. Болните го отвращаваха и той предпочиташе да не ги вижда. Затова и не стоеше много в къщи, а когато беше там, поръчваше на слугинята да казва, че го няма.

Доктор Харалампи се грижеше много старателно за външността си. Носеше хубави костюми, сменяваше ги често и имаше особена слабост към вратовръзките. Това беше у него мания. В гардероба му стояха стотици вратовръзки, коя от коя по-оригинална. Денят прекарваше малко в къщи, малко в клуба. Вечеряше в един и същ ресторант, с една и съща компания, в която имаше и знаменитости. Те хвърляха от своята слава светлина върху кръглата маса, на която се хранеха, и я правеха популярна. След вечеря докторът отиваше в познати семейства, дето до късно играеше на карти.

Живот равен, еднообразен, лишен от красота, от темп, но затова спокоен.

Още неразгърнал вестниците, влезе слугинята.

– Господин докторе, една жена иска да ви види.

– Каква жена? – повдигна глава докторът. – Защо не каза, че ме няма?

– Много настоява да ви види. От сутринта стои пред вратата.

– Добре, нека дойде – рече докторът незаинтересовано.

След малко вратата се отвори полека и вътре се вмъкна тихо, страховито една жена, бедно, жалко, окълцано същество, с черни очила, безцветна коса и жълтеникаво, износено палто. Тя носеше в ръка голям букет от червени и бели карамфили и като влезе, застана нерешително пред вратата. Ръката с карамфилите трепереше, а мършавото и лице се изкриви в някаква страшна и виновна усмивка.

– Какво има? – каза студено докторът.

– Извинете, може би съм дошла много рано – пробъбра жената и по лицето и се появи пак тая виновна усмивка.

– Седнете – каза докторът и посочи стола.

Тя седна гузно на самия крайчец на стола. Черните и очила бяха устремени право към доктора, а карамфилите в ръката и трепереха, като че ги люлееше вятър.

– Болна ли сте? Кажете, какво ви е? – попита докторът, който забележи смушението и.

– Извинете, господин докторе – каза жената. – Не съм болна. Днес ви е имен ден и аз дойдох да ви честитя и поднеса тоя скромен букет.

Тя стана като автомат и подаде букета.

Докторът беше съвсем забравил, че днес му е имен ден, и това странно напомняне възбуди в душата му смях. Той пое букета с малък поклон и каза:

– Много мило от ваша страна. Благодаря ви, че ми напомнихте за именния ми ден, аз съвсем бях забравил.

– Навярно вие и мен сте забравили – каза жената. – Но аз не съм ви забравила и никога няма да ви забравя... Аз съм Надя... Надежда Николова – каза жената и пак се засмя.

– А, да, да... приятно ми е – каза докторът, – моля ви, седнете, седнете...

Докторът каза това от любезност. Той не можа да си спомни за никаква Надежда Николова, и продължително се замисли.

– Не, вие не можете да си спомните. Аз знам. Вие сте забравили. Това беше преди двадесет години, вие току-що бехте свършили и бехте се върнали от Европа. Аз бях малко, шестнадесетгодишно момиче. – Бехме в планината на разходка. Аз със сестра си бях във вашата компания. Помните ли, когато излезе бурята?... Страшна буря. Никога в живота си не съм виждала по-страшно нещо. Но тя за мене е най-хубавия спомен. Бурята разпръсна цялата компания. Всички се изпокриха, кой къде свари. Светкавици падаха, гръм дробеше небето на парчета. Тогава вие ме хванахте за ръка и ние двамата се скрихме в една пещера.

– Да, да, спомням си нещо такова – каза като насън докторът.

– За вас това може да е „нещо такова“, но за мен то е много, то е всичко. Аз тогава се гуших във вас, а вие ме притискахте до гърдите си и ми казвахте:

– Надя, колко сте мила! Надя, аз ви обичам... След това никой после в моя живот не ми е казвал тая дума. Аз изгубих всичките си близки,

боледувах дълго, ослепях с едното око, не можах да свърша гимназията и почнах да живея по милостта на другите, да работя, да слугувам, да се мъча, опростях и погрознях... Но никога не се отчаях. С покорност нося теглото си. Имаше нещо, което ме крепеше. Това бяха хубавите ония думи, които ми казахте тогава. Аз прекарах младостта си с тях, болестта си с тях, мъикте и унижението си с тях. Те ме топлеха, те ме сгряваха, те ме подкрепяха. Тия хубави думи, които за пръв и последен път чух в живота си. Колко ви съм благодарна!

Жената замълча.

– Да, спомням си – каза докторът, комуто стана неприятно от спомените за нещо толкова незначително, което той съвсем бе забравил.

Жената стана.

– Докторе, не искам нищо от вас. Кажете ми само, тогава искрено ли ми казахте това? От сърце ли беше?

Жената заплака. Докторът я погледна и за пръв път в неговия живот душата му се напълни с жалост.

– Да, да – каза той. – Спомням си много добре и често си спомням за това. Това тогава аз ви казах от всичкото си сърце. Вие бяхте толкова мила, че аз ви обикнах отведнаж. Жалко, че случая не ни срещна повече.

– Благодаря, много ви благодаря. До смъртта си ще бъда щастлива и ще ви благославям.

Жената тръгна.

– Простете ми, ако ви отегчих. Сега сбогом.

Доктор Харалампи остана сам. Той отиде до прозореца и погледна. Надя Николова вървеше по средата на улицата – мъничка, жалка, нищожна, като хвърлена угарка, но щастливо усмихната. За миг тя се спря, обърна се, погледна къщата с черните си очила и пак тръгна.

На доктор Харалампи се стори, че той за пръв път вижда тая улица, по която къщите от едната страна бяха в сянка, от другата осветени от слънцето. Тая улица, по която той ежедневно минаваше като слепец, сега му се откри като непознат път, който води към друг живот, към истински живот, пълен, интересен, наситен с добро и с лошо, със страшно страдание и с неизвестно щастие. А той стои далече, далече от тоя живот, затворен в самотната си къща, безучастен като мъртвец.

КРАЙ

© Елин Пелин

Източник: Словото

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5612>]